

[Artykuły](#)

[Ebooki](#)

[Projekty](#)

[Raporty](#)

[Sklep](#)

[O nas](#)

[Kontakt](#)

[Wesprzyj nas](#)

[Dołącz](#)

HISTORIA POLITYKI

[Powrót](#)

Zitelmann: Margaret Thatcher w oczach ekonomistów

13 października 2025

0

[Rainer Zitelmann](#)

Przeczytanie zajmie 5 min

13 października 2025 Margaret Thatcher skończyłaby 100 lat. Niemiecki historyk Rainer Zitelmann, autor książek *Kapitalizm to nie problem – to rozwiązanie* oraz *How Nations Escape Poverty* (Jak narody walczą z ubóstwem), zapytał znanych naukowców z Europy, Stanów Zjednoczonych i Chin o historyczne znaczenie tej postaci:

Szeroko zakrojony zestaw reform Thatcher w gospodarce, która była tak bardzo dysfunkcyjna, nie ma sobie równych w żadnym innym rozwiniętym kraju przemysłowym. Na przykład prezydent Reagan, który również forsował reformy wolnorynkowe, odziedziczył dobrze funkcjonującą gospodarkę, w której to już Jimmy Carter rozpoczął deregulację, a Fed pod przewodnictwem Volckera był silnym sojusznikiem prezydenta. To, co zrobiła Margaret Thatcher, powszechnie uznaje się za niemożliwe; przejęła starą gospodarkę, która mogła być uznana jedynie za przypadek beznadziejny, i zapewniła jej pomyślną przyszłość.

Patrick Minford, brytyjski ekonomista i profesor ekonomii stosowanej w Cardiff Business School Macroeconomics, był doradcą ekonomicznym Margaret Thatcher.

Thatcher jest demonizowana przez lewicę za to, że pokazała, że polityka wolnorynkowa działa, czego nie sposób powiedzieć o polityce socjalistycznej. Pozostawiła Wielką Brytanię w znacznie lepszym stanie niż wtedy, gdy objęła urząd. Kiedy objęła urząd, liczba członków związków zawodowych była czterokrotnie większa niż liczba akcjonariuszy. Kiedy opuściła urząd, więcej osób posiadało akcje, aniżeli było członkami związków zawodowych. Wielka Brytania przeszła od kraju o największej liczbie dni pracy utraconych z powodu strajków w Europie, kiedy objęła urząd, do kraju o najmniejszej liczbie dni utraconych, kiedy opuściła urząd.

Margaret Thatcher była wielką reformatorką słabej brytyjskiej gospodarki. Pełniła funkcję premiera przez 11 lat, wykazując się również umiejętnościami politycznymi. Odwróciła trend w kierunku etatyzmu, który wcześniej dominował w polityce wielu krajów zachodnich. W rezultacie poprawiła wyniki brytyjskiej gospodarki i stworzyła model do naśladowania dla innych.

Leszek Balcerowicz, ekonomista, wielki reformator polskiej gospodarki rynkowej, były minister finansów i wicepremier

Thatcher pokazała, że politycznie możliwe jest przełamanie potęgi uprzywilejowanych związków zawodowych, które trzymały cały kraj niczym zakładnika. Coś podobnego dzieje się obecnie w Argentynie, gdzie klasa polityczna, w tym związki zawodowe, wyzyskiwała ciężko pracujących Argentyńczyków. Milei ogranicza potęgę klasy politycznej w taki sam sposób, jak Thatcher zrobiła to ze związkami zawodowymi.

Philipp Bagus jest profesorem ekonomii na Universidad Rey Juan Carlos w Madrycie

Jeśli chodzi o samą liczbę osób, które zyskały dzięki wolności gospodarczej, to Deng Xiaoping osiągnął więcej. Liczba reform przeprowadzonych przez Leszka Balcerowicza lub Vaclava Klause była większa. Ludwig Erhard miał większy wpływ w perspektywie długoterminowej. Jednak wszyscy inni reformatorzy kapitalistyczni mieli do czynienia z nieco tragicznie łatwiejszym środowiskiem politycznym: zniszczenia wojenne lub komunizm utorowały drogę do zmian. Thatcher jest jedyną reformatorką, która zmieniła państwo zbliżone do naszego: zaawansowaną zachodnią socjaldemokrację, charakteryzującą się wysokim uzależnieniem od pomocy społecznej i klasą intelektualną całkowicie oddaną etatyzmowi. Posiadała również inną wyjątkową ideę: uważała, że wolna

gospodarka jest zarówno warunkiem wstępnym, jak i konsekwencją moralnego społeczeństwa.

Alberto Mingardi, profesor historii myśli politycznej, Uniwersytet IULM w Mediolanie.
Dyrektor generalny Istituto Bruno Leoni, Mediolan

Thatcher była wielką przywódczynią, która miała właściwe wyobrażenie o rynku i wolności. Była niewątpliwie dobrą uczennicą Hayeka. Deng Xiaoping podzielał wiele poglądów Thatcher na temat rozwoju gospodarczego. Wiedział, o czym nie ma pojęcia, dlatego pozwolił zwykłym ludziom przeprowadzać eksperymenty. Zmienił Chiny w dobrym kierunku. Jednak brak wolności politycznej sprawia, że zorientowana na rynek reforma gospodarcza Denga jest mniej trwała. Widzimy to dzisiaj. W obecnej epoce Milei z Argentyny jest wielkim przywódcą porównywalnym do Thatcher i Deng Xiaopinga sprzed ponad trzech dekad.

Weiyang Zhang, profesor na Uniwersytecie Pekijskim, Narodowa Szkoła Rozwoju

Niestety, hollywoodzcy producenci przedstawili ją jako nieefektywną, złośliwą premier z lat 80. W latach 80. wraz z żoną mieszkaliśmy w Anglii i na własne oczy widzieliśmy, jak zniosła nadmierne regulacje: na przykład uzyskanie telefonu w Londynie zajmowało kilka lat. Ale to ona położyła temu kres! Jej dziedzictwo obejmuje prywatyzację przedsiębiorstw państwowych, ograniczenie wpływu związków zawodowych na gospodarkę oraz zniesienie kontroli walutowej.

Mark Skousen, kierownik katedry wolnej przedsiębiorczości Doti-Spogli, Uniwersytet Chapman

W dniu, w którym Thatcher po raz pierwszy wygrała wybory parlamentarne w Wielkiej Brytanii w 1979 roku, miałem 22 lata i był to jeden z najszcześniejszych dni w moim wówczas krótkim życiu: w końcu idee wolności zaczęły mieć praktyczny

wpływ na politykę i prawdziwe życie! Wkrótce to osobiste doświadczenie powtórzyło się, gdy Reagan został prezydentem Stanów Zjednoczonych. Jednakże, mimo że ich libertariańsko-konserwatywna rewolucja Thatcher była przełomem, była ona pod zbyt dużym wpływem monetaryzmu i minarchizmu, aby wywrzeć radykalny i trwały wpływ na skalę globalną. Prawie pół wieku później stałem się najszczęśliwszym człowiekiem na świecie, kiedy Javier Milei został wybrany w Argentynie pierwszym wolnościowym prezydentem w historii ludzkości, głosząc bezkompromisowe przesłanie oparte na ekonomii austriackiej i anarchokapitalizmie.

Jesús Huerta de Soto, profesor ekonomii politycznej na Uniwersytecie Rey Juan Carlos w Madrycie.

Thatcher jest jednym z najwybitniejszych przykładów w historii współczesnej, że trudne czasy nie są dobrą wymówką dla fatalizmu, pesymizmu czy rozpacz. Kiedy poziom problemów podnosi się, unosi również łodzie potencjalnych rozwiązywaczy problemów. Nie dzieje się to jednak automatycznie. Potrzebni są dalekowzroczni myśliciele polityczni o jasnym, zorientowanym na rynek sposobie myślenia. Thatcher odwoływała się przede wszystkim do idei Friedricha A. von Hayeka, czyniąc go mózgiem brytyjskiego odrodzenia, które nastąpiło wraz z nią. Do dziś Thatcher jest wzorem do naśladowania dla reformatorów, którzy chcą przywrócić zachodni model wolnego społeczeństwa.

Stefan Kooths, dyrektor ds. badań w Instytucie Gospodarki Światowej w Kilonii

Źródło ilustracji: commons.wikimedia.org

Kategorie

[Historia polityki](#) [Teksty](#)

